

Dienaars van het licht en getuigen van de hoop

Dierbare broeders en zusters, deze brief schrijf ik na de ervaring van de bisschoppensynode, waarvan de eerste sessie heel de maand oktober geduurd heeft en die binnen een jaar zal afgerond worden met de tweede sessie. Iedereen kan het syntheseverslag lezen met als titel: “Een synodale Kerk in zending”, dat gepubliceerd werd aan het einde van de eerste sessie (29 oktober 2023), alsook de Brief aan het volk Gods, die verspreid werd op 25 oktober. Het zijn documenten die trachten de weerslag te zijn van een maand van gebed, werk, ontmoeting, luisteren, gesprek, en die de Kerk willen helpen verder te gaan op deze weg naar de afsluiting toe van deze Synode over synodaliteit en ook daarna.

In deze brief zou ik alleen de aandacht willen vestigen op enkele aspecten van deze ervaring ter bevordering van onze eigen deelname aan de huidige etappe van het synodale proces van de Kerk. We worden allen uitgenodigd open te staan voor en te ervaren wat de Heilige Geest zegt aan de Kerk in haar geheel en aan de afzonderlijke Kerken zoals onze Orde of onze gemeenschappen, en dit samen met alle mensen die met ons op weg zijn. Moge de tijd van Advent en Kerstmis voor ons een hulp zijn om deze suggesties met een arm, luisterend, bedelend hart te ontvangen, een hart dat bereid is tot de bekering die van ons gevraagd wordt om met vreugde Christus te ontvangen die komt om de wereld te redden.

De synode en de oorlog

De wereld is steeds meer verdeeld en in oorlog. Wat vraagt deze tragische situatie van ons? Het volstaat niet dat we ervan op de hoogte zijn, en onze afschuw en solidariteit uitdrukken. Het volstaat evenmin de schuldigen te veroordelen en ons solidair te voelen met de slachtoffers. “Doen de heidenen dat ook niet?”

(Mt 5,47)

Wij christenen, zijn geroepen meer te doen. Niet omdat we beter of bekwamer zouden zijn, maar omdat we meer ontvangen hebben. Wij hebben Christus, en Christus is alles wat de mensheid nodig heeft. “Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft ook het leven niet,” roept Johannes uit (1Joh 5,12). Christus is alles, Christus is de vrede. Wij hebben in Christus de vrede die de volkeren in oorlog nodig hebben, de onderdrukte volkeren, de gemeenschappen waar conflicten zijn, de families waar verdeeldheid heerst, de harten die verontrust zijn door hun eigen of andermans kwaad.

Dus moeten we ons in alle eerlijkheid afvragen: waarom geven we Christus zo weinig? In Hem hebben we alles, waarom geven we Hem dan niet aan de wereld die Hem zo nodig heeft? Maar hoe moeten we Hem geven? Want als we overtuigd zijn dat we Hem geven, waarom lijkt Hij dan zo weinig ontvangen te worden? Geven we Hem misschien op een verkeerde manier? Geven we misschien niet werkelijk Hém? Is het misschien zo dat de manier waarop we denken Hem te geven, Hem in werkelijkheid verbergt, Hem achterhoudt voor onszelf? Voelen we ons misschien niet geschikt voor deze taak omdat we kleiner, brozer en moe geworden zijn?

We mogen niet vergeten wat de fundamentele zorg van de Synode was: de Kerk helpen om in de wereld van vandaag “teken en instrument” te zijn “van de intieme verbondenheid met God en van de eenheid van heel de mensheid” (*Lumen Gentium* 1). De gedachte aan de oorlogen in Oekraïne en in het Heilig Land, nog versterkt door de aanwezigheid op de Synode van enkele deelnemers uit die landen, vergezelde voortdurend onze vergaderingen, en maakte het bewustzijn van deze essentiële zending waarmee het Tweede Vaticaans Concilie de Kerk omschreven heeft, nog intenser en dringender. Als de Kerk in haar geheel niet zegt: “Hier ben ik, zend mij! (Jes 6,8) om van God de genade te ontvangen om teken en instrument te zijn van de verbondenheid met God en van de eenheid van heel de mensheid, riskeert de mensheid zichzelf te vernietigen, op alle niveaus en op vele wijzen. Een teken heeft zin als de werkelijkheid die het aanduidt, zich realiseert: een instrument heeft zin als het de taak die het moet uitoefenen, volbrengt. De filiale verbondenheid met God van iedere mens en de broederlijke eenheid van heel de mensheid zijn datgene wat zin geeft aan de Kerk. De Kerk, en iedere gemeenschap en iedere persoon die er deel van uitmaakt, realiseert zichzelf in haar zending ten dienste van de verbondenheid.

Het Licht van de volkeren.

Lumen gentium begint met deze woorden: “Christus is het Licht van de volkeren: dit heilig Concilie, verenigd in de Heilige Geest, verlangt dus vurig door de verkondiging van het Evangelie aan heel de schepping (cfr. Mc 16,15), alle mensen te verlichten met het licht van Christus dat afstraalt op het gelaat van de Kerk” (LG 1).

De Kerk is teken en instrument van het licht van de volkeren, dat Christus is. Het ware gelaat van de Kerk, ondanks alle inconsistenties van haar leden, is het gelaat van een bruid die straalt van liefde voor haar Bruidegom. Ze weerspiegelt de oneindige liefde die de Bruidegom heeft voor haar, en door haar voor de hele mensheid. De Kerk kan niet de liefde van Christus ervaren zonder te branden van verlangen om deze liefde door te geven, om het licht van Christus de weerkaatsen naar de hele wereld. De Kerk moet het licht niet zelf maken: ze moet het alleen weerkaatsen, zoals de maan, of zoals een spiegel. Hoe zuiverder de spiegel is, hoe beter hij het licht kan weerkaatsen zonder het te verminderen of te veranderen. Iedere hervorming van de Kerk, iedere hervorming van een Orde of van een gemeenschap, alsook iedere ware persoonlijke bekering, is er niet om de eigen schoonheid te demonstreren, maar om de schoonheid van Christus te weerkaatsen zonder schaduw of vertroebeling. De schoonheid van Christus is heel de schoonheid van God, geopenbaard aan de wereld.

Als we ons hiervan bewust zijn, begrijpen we dat we allen, zonder uitzondering, dit licht kunnen weerspiegelen, omdat het ons helemaal verlicht. Wanneer Jezus een zondaar aankijkt, wanneer Hij de overspelige vrouw aankijkt, of Zacheüs, of de Samaritaanse, of Petrus op het moment dat hij Hem verloochent, dan straalt in zijn ogen, op zijn gelaat, heel het licht van zijn liefde. We moeten niet bang zijn dat onze armoede het licht van Christus zou afschermen. Als de armoede van de zondige mensheid had kunnen verhinderen dat het licht van het gelaat van Christus de wereld zou verlichten, dan zou niemand Hem ontmoet hebben, niemand zou Hem gevolgd zijn, niemand zou zich bekeerd hebben. Niets kan het barmhartige licht van de blik van Christus op de mens tegenhouden.

Het Licht verbergen

Het werkelijke probleem is dat wij dit licht kunnen verbergen. We kunnen het niet doven, we kunnen niet verhinderen dat het op ons schijnt, maar we kunnen het verbergen. Jezus heeft het duidelijk gezegd wanneer Hij zijn leerlingen eraan herinnerde dat “men toch ook geen lamp aansteekt om ze onder de korenmaat te zetten, maar men plaatst ze op de standaard, zodat ze licht geeft voor allen die in huis zijn” (Mt 5,15)

Wat een dwaasheid om een brandende lamp onder de korenmaat te zetten, of, zoals het Evangelie van Marcus toevoegt, “onder de rustbank” (Mc 4,21). Toch handelen wij vaak zo. Op wel duizend manieren geven we toe aan de verleiding om het licht van Christus te verbergen voor onze eigen en andermans ogen. We laten niet toe dat de wereld ziet dat we vrienden zijn van de Heer, dat we bij Hem horen. Als Kerk zijn we geroepen om teken en instrument te zijn van het licht van Christus dat ons gelaat verlicht, maar vaak lijkt het wel of we ons schamen dit te tonen. Het gaat hier niet over “propaganda maken” voor Christus, of “aan proselitisme doen”, maar eenvoudig Christus niet verbergen, die zich zo belangeloos aan ons geeft. Soms praten we over Hem of verkondigen we het Evangelie, terwijl we ons er meer om bekommeren het licht van ons eigen gelaat te verspreiden dan het zijne te weerspiegelen.

Jezus zegt ons het licht niet te verbergen onder de rustbank of onder de korenmaat. Wat symboliseren deze raadselachtige beelden? Wie op dat moment naar Jezus luisterde, zal wel geglimlacht hebben. Misschien symboliseert de rustbank onze luiheid, onze gemakzucht, ons gebrek aan waakzaamheid en aandacht. De korenmaat daarentegen is een soort emmer die gebruikt werd om granen af te meten en er de prijs van te berekenen. Het was dus een instrument om te rekenen en handel te drijven met zijn inhoud. Licht wordt evenwel niet verkocht, het schenkt zichzelf, het is uit zichzelf gave. Van nature verlicht het iedereen, tenzij we het verbergen om het voor onszelf te houden, om er ons op te rusten te leggen of om er handel mee te drijven. Jezus maant ons aan zijn licht niet te verbergen onder onze gemakzucht of onder onze berekening en dorst naar winst.

Ieder van ons kan zijn eigen leven onderzoeken, elke gemeenschap kan zichzelf onderzoeken, zoals bijvoorbeeld ook de *Carta Caritatis* ons vraagt te doen op ieder Generaal Kapittel, de synodale vergadering bij uitstek, of tijdens de canonieke Visitaties.

Waaronder en hoe verbergen wij het licht van de wereld dat Christus is? De hele Kerk wordt hiertoe opgeroepen, niet alleen door deze Synode maar altijd. De Kerk moet zich niet hervormen om zelf mooi te zijn, maar om het gelaat van de Heer niet te verbergen, dat de wereld aankijkt met mededogen en oneindige liefde.

Dienaars van het licht

Het volstaat het licht van Christus niet te verbergen, het volstaat het op de kandelaar te plaatsen opdat het voor iedereen zou schijnen. Soms maken we onze zending en ons getuigenis ingewikkeld, omdat we denken dat ze grote talenten vereisen, moed, intelligentie en heiligheid. Maar als het licht ons geschonken wordt, als het naar ons toekomt zoals de verkondiging aan de herders of zoals de ster voor de wijzen, dan volstaat het het op de kandelaar te plaatsen, het niet te verbergen. Een persoon of een gemeenschap die eenvoudig de aanwezigheid van Christus, zijn vriendschap, de waarheid van zijn woord niet verbergt, die wordt kandelaar en beleeft zo de volheid van haar zending. Vaak zijn het de personen of de gemeenschappen die menselijkerwijs het minst van betekenis zijn, die Christus helderder laten zien, precies omdat bij hen Christus helemaal zichzelf kan zijn en de tederheid van zijn aanwezigheid helemaal kan uitdrukken.

Heel het christelijk leven en heel het monastiek leven veronderstellen een ascese, niet om het licht aan te steken, maar om het te ontvangen en het op de kandelaar te plaatsen. Op de dag van ons doopsel ontvangen we het licht van Christus, dat aangestoken is in de Paasnacht. Vanaf dat moment worden we heel ons leven opgeroepen om deze vlam brandende te houden en ze door te geven aan allen. Wie het verbergt onder de korenmaat of onder het bed, verhindert dat zijn doopsel vruchten draagt. De vrucht van het doopsel bestaat erin dat ons leven ten dienste staat van de schittering van het gelaat van de Heer.

Ook de twee leerlingen van Emmaüs, wier weg het paradigma is van de christelijke synodaliteit, hebben in hun hart als het ware een vlam voelen branden, aangestoken door de aanwezigheid en door het woord van de Verrezenen. Wanneer hun ogen geopend werden voor de eucharistische schittering van de gave van Christus aan de wereld, gesymboliseerd door het gebroken brood, zijn ze onmiddellijk vertrokken om dit licht naar hun broeders en zusters in Jeruzalem te brengen.

We kunnen dezelfde ervaring opdoen in ons eigen leven als we ons werkelijk laten leiden door datgene wat de Kerk en in het bijzonder onze roeping ons bieden om het licht van Christus te ontvangen en door te geven.

Licht is in de eerste plaats het Woord van God, het Evangelie. We worden opgeroepen het te beluisteren als we de Heilige Schrift overwegen, maar ook als we Jezus beluisteren die op mysterieuze wijze tot ons spreekt doorheen alles en iedereen, want Hij is het Woord dat zichzelf uitspreekt in ieder schepsel, en dat ons vooral graag toespreekt doorheen de kleinen en de armen, voor wie de geheimen van de Vader niet verborgen blijven (cfr. Mt 11,25).

Licht is ook het gemeenschapsleven, dat het leven is van het Lichaam van de Heer en waarin het volk van God iedere dag zijn stappen zet doorheen de geschiedenis op weg naar het hemelse Jeruzalem. De broederlijkheid cultiveren wil zeggen de vlam van Christus' liefde in de wereld brandend houden.

Licht is ook het Kruis, waarin het offer van al het lijden, zowel schuldig als onschuldig, het lijden in ons eigen hart en dat van de hele mensheid, door de Heilige Geest meteen wordt omgevormd in een volheid van liefde en vruchtbaarheid, zoals in Maria, Moeder van alle kinderen van God.

Licht is ook de nederigheid, de armoede van hart en eenvoud in relaties, die ons verenigt met het licht van Christus zoals hout met vuur. De nederigheid zelf is licht, de armoede zelf straalt, omdat ze niets anders toevoegen aan de liefde van Christus dan het hout dat zich helemaal laat opbranden zonder iets voor zichzelf te houden.

We kunnen dus zeggen dat *als we samen luisteren en op weg gaan, en onszelf aanbieden in nederigheid en armoede, er tussen ons een eenheid ontstaat die kostbaarder en schitterender is dan onze verschillen: Jezus Christus zelf!*

Het licht van de hoop

Paus Franciscus roept ons voortdurend op om getuigen te zijn van de hoop te midden van deze verdeelde en gedesoriënteerde wereld. Inderdaad is de hoop het licht van Christus dat de wonden van de mensheid komt genezen.

Wat betekent het hoop te hebben en ervan te getuigen?

Vaak verbinden we onze hoop aan de redenen om een betere toekomst te verwachten. Als er een nieuwe roeping binnenkomt in ons klooster, dan hebben we hoop dat onze gemeenschap zal overleven. Als we bij een ziekte zien dat de behandeling effect begint te hebben, dan hebben we hoop dat we volledig zullen herstellen.

Maar de ware christelijke hoop is niet gebaseerd op redenen die ons een betere toekomst doen verwachten. De christelijke hoop heeft slechts één fundament: het geloof in God, het vertrouwen op de Vader, de verbondenheid met Christus die aanwezig is en met ons op weg is.

Deze hoop, die sterker is dan elke menselijke hoop, gefundeerd op wankelende redenen, is een genade, een gave van de Geest. Ze doet ons niet leven van datgene wat de wereld ons geeft of wat we zelf kunnen zijn of doen, maar wel van God die ons zichzelf geeft, die ons vergezelt als een goede Herder en die leeft in ons. Christus zelf is onze hoop, de enige hoop die nooit teleurstelt.

De hoop die gebaseerd is op voorbijgaande redenen, stelt vroeg of laat teleur. Ze doet ons een droomtoekomst verwachten die maar zelden werkelijkheid wordt, en als ze werkelijkheid wordt, wordt ze een werkelijkheid die niet blijft duren en die de verwachtingen van het hart teleurstelt. Het is de hoop van de rijke dwaas die Jezus beschrijft in het Evangelie, en die tot zichzelf zegt: "Man, je hebt een grote rijkdom liggen, voor lange jaren, rust nu uit, eet en drink en geniet ervan!" Maar God zegt tot hem: "Dwaas! Nog deze nacht komt men je leven van je opeisen; en al die voorzieningen die je getroffen hebt, voor wie zijn die dan?" (Lc 12,19-20).

Maar hoop is de deugd van de armen en van de nederigen, die enkel steunen op hun vertrouwen in God. Het is de deugd die niet gereduceerd wordt tot het verwachten van een betere toekomst, maar die nu al het heden verandert en de omstandigheden waarin we leven vervult met vrede, ook al zijn ze moeilijk, lastig en vol valstrikken. Dat wat ons leven beter maakt is niet in de eerste plaats een verandering van de omstandigheden, maar de bekering van ons hart, dat inziet dat Christus hier is, dat Hij met ons op weg is, dat Hij tot ons spreekt, van ons houdt en ons helpt om de anderen te vergeven en te beminnen.

Dit is het getuigenis dat werkelijk hoop geeft aan de wereld; dit is het licht van Christus in ons leven dat we niet mogen verbergen. We moeten elkaar helpen dit licht te doen stralen in eenvoud en nederigheid, met de vreugde van de herders van Betlehem die het licht hadden gezien in het Kind, het hebben ontvangen in hun hart en het meteen op de kandelaar hebben geplaatst van hun gelaat en van hun woord om er de hele mensheid mee te verlichten.

Laat ons elkaar dit toewensen met Kerstmis, in gebed en aanbidding, en laten we verder samen op weg gaan, voortgestuwd en gedragen door de hoop die het licht van Christus openbaart aan de wereld!

Fr. Mauro-Giuseppe Lepori OCist